

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2016 spalio Nr.90

KVIEČIAME

Spalio 29 d. 18 val. Tauragnų kultūros namuose vyks dešimtas
romantinės muzikos vakaras „Po Tauragnų dangum“

Renginio dalyviai

Kauno miesto bendruomenės „Naujieji Romainiai“ vokalinis instrumentinis trio „Rūta“ (vadovė Rūta Ribokienė).

Kauno miesto Romainių bendruomenės mišrus ansamblis (vadovė Rūta Ribokienė).

Miežiškių kultūros centro (Panevėžio r.) moterų vokalinis ansamblis „Vėjūnė“ (vadovė Lina Kairytė).

Molėtų KC **Alantos** kultūros namų mišrus ansamblis (vadovė Leonija Ožekauskienė).

Utenos KC **Tauragnų** skyriaus moterų vokalinis ansamblis „Gelmė“ ir mišrus senjorų ansamblis (vadovė Vilma Valienė).

Utenos KC **Užpalių** skyriaus moterų vokalinis ansamblis „Gija“ (vadovė Nijolė Navikienė).

Visagino kultūros centro vokalinis ansamblis „Duša“ (vadovė Ana Tarakanova).

Jums šoks Utenos kultūros centro **istorinio šokio kolektyvas**
(vadovė Donata Šeduikienė).

Spalio mėnesio jubiliejai. Sveikiname!

50 metų sukaktį pažymi **Petras Leontjevas** iš Tauragnų kaimo;

60 metų sukanka **Nijolei Misiūnienei** iš Klykių;

75 metai – **Aldonai Meidutei** iš Šimkūnų ir **Leokadijai Danutei Bartkevičienei** iš Sėlės;

Ligi pavasario
suguldžiau sėklas,
užmigdžiau žiedus
ir užspaudžiau
paskutinių daigų akis.

Sėdžiu dabar
ir galvoju:
kad tik užtektų žmonių
valgyti duonai,
kad tik užtektų žmonių
pavasari,
kai atsibus sėklos.

Dieve duok,
kad atsimerkę žiedai
vėl mus matytų visus,
gražiai skubančius,
kad mūsų užtektų
kiekvienam
sugrįžusiam paukščiui.

Marcelijus Martinaitis

80 metų jubiliejų švenčia
tauragniškis **Vladas Atkočius**
ir **Irena Genovaitė Gineitienė**
iš Tauragnų kaimo;

85 metų sulaukė **Janina Ruzgaitė**
iš Rukšėnų ir **Stasė Mikulėnienė**
iš Vilkablaudzės kaimo;

90 metų sukaktį pažymi **Ona Šaltenienė**
iš Rukšėnų kaimo
ir tauragniškę **Valė Vaškelytė**;

100 metų sukanka **Uršulei Ingaunienei**
iš Tauragnų kaimo.

Bronė Juknevičienė

Už nugaros – 100 metų!

1916 m. – vyksta Pirmasis pasaulinis karas, Lietuva okupuota vokiečių. 1918 m. vasario 16 d. Lietuva tampa nepriklausoma valstybe. 1939 m. prasideda Antrasis pasaulinis karas, 1940 m. Lietuva praranda nepriklausomybę, 1941 m. ją užima fašistinė Vokietija, 1944 m. prasideda antroji sovietizacija, 1989 m. – Atgimimo pradžia, 1990 m. kovo 11 d. atkuriamas Lietuvos valstybė. Kodėl paminėjau šias svarbias Lietuvos istorijai datas ir įvykius? Todėl, kad jų liudininke buvo tauragniškę **Uršulė Ingaunienė**. Per šimtą (!) savo gyvenimo metų ji matė du karus, šešis kartus pasikeitė Lietuvos valdžia (vokiečiai, sava valdžia, sovietai, vėl vokiečiai, vėl sovietai, vėl atkurta nepriklausomybė). Džiaugiamės ir sveikinam Uršulę Ingaunienę su jubiliejumi, visi laikraščio skaitytojai linki jai sveikatos.

Taigi laikraščio „Po Tauragnų dangum“ viešnia – garbi jubiliatė ir jos dukra Bronė Sliesoravičienė.

Uršulė Ingaunienė (Maniušytė) gimė 1916 metų spalio 18 d. Juknėnų kaime pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Tėvai – Pranciškus Maniušis ir Kamilė Drobelytė (Maniušienė) – susilaukė net 10 vaikų: 5 sūnų ir 5 dukrų, bet užaugo tik mergaitės. P. Maniušis buvo našlaitis, tačiau sugebėjo prasigyventi. Gal dėl to, kad buvo ypatingai darbštus, mokėjo meistrauti, net pasistatė akmeninį tvartą, jis kaimo žmonių buvo mėgstamas už draugišką būdą, mokėjimą dainuoti, o kai reikdavo – ir giedoti. Tėvas lavino savo dukras, kai dainuodavo, kiekvieną kartą liepdavo vesti vis kitai dukrai, kad jos išminktų dainų. Viena iš dukrų, Bronė, buvo

ypač gabi muzikai, rankdarbiams. Uršulė, kaip ir kitos šeimos merginos, verpė, audė (stakles padarė tėvas), mezgė, dirbo kitus darbus. Sunkesniems darbams nudirbti ką nors dar pasamdydavo, nes šeimoje buvo tik vienas vyras – tėvas.

Mokykla. Viduryje antroje eilėje mokytoja Barbora Gaigalaitė, trečioje eilėje 4-ta iš kairės Uršulė Maniušytė. 1928 m.

Maniušių šeimos namai buvo erdvūs – aišku, tokia nemaža šeima, vietos užteko ir savo šeimai, ir mokyklai (keturių skyrių mokykla Maniušių namuose veikė 1922–1925 m., pastaba autorės), ir mokytojai. Taigi vaikams į mokyklą net per lauką eiti nereikėjo. Uršulė Ingaunienė puikiai prisiminė mokytojos vardą ir pavardę – Barbora Gaigalaitė, kaimo jaunimą, linksną bendravimą su Pulgiu Andriušiu, Vincu, Motiejumi ir Antanu Miškiniais, kitais juknėniškiais. Kaimo jaunimas buvo labai aktyvus, vyrai buvo šauliai, merginos pavasarininkės. Būdama 16-kos Uršulė važiavo į dainų šventę Kaune, pati išsiauė, pasisiuvo tautinius drabužius.

Juknėniškiai jaunuoliai buvo labai šmaikštūs – eina po kokių darbų ar grįžta iš gegužinės ir erzina vienas kitą, bet ne bet kaip, o eiliuotais posmais. Vaikiniai sukuria vieną posmą – merginos atsako kitu. Visos seserys mėgo kurti ketureilius, greit sureaguodavo į juokingas situacijas. Stebėtina, bet šimtametė senolė prisiminė ne vieną tokį posmą. Ir kas nuostabu – net ir dabar dar panaudoja kasdienybėje. Gegužinės būdavo linksmos, grodavo savi muzikantai, jaunimas ne tik šokdavo, bet ir prisigalvodavo visokių žaidimų. „Galva jau nelabai gera, daug neprisimenu. Bernų kaime užteko, daug šokdavau“, – sakė U. Ingaunienė. Ir tuoj pat vieną po kito padeklamavo šmaikščias eilutes – apie naujus metus, kaimo gyvenimą:

Naujas laikas, nauja viskas erdvėje,
Džiaugias senis, džiaugias vaikas,
Džiaugias visa gamtoje.

Ateina Kalėdos – gaspadoriui bėdos,
Ateina Velykos – gaspadinė dyka.

Gyvenimas mūsų – nebaigti vargai,
 Jų pradžia lopšelis,
 O galas – kapai.

 Gyvenk kaip vienuolis tarp mūrų aukštų,
 vis tiek neišvengsi liežuvių piktų,
 Ar verksi dejuosi, kalbėsi maldas,
 vis tiek tegirdėsi visokias apkalbas.
 Visur ir visuomet jos tave lankys.
 Duris uždarysi – už durų klausys,
 Tvoras užsitversi – per tvorą įeis,
 Ar kaltas nekaltas, bet žmonės apšmeiš.

Daugiau, ką buvo girdėjusi iš mamos, papasakojo dukra Bronė Sliesoravičienė (Ingaunytė): „Mamos gimtinėje buvo didžiulis sodas, jame augo obelys, vyšnios. Obuolius ir vyšnius pirkdavo (ir patys išsiskindavo) žydai – jų buvo ne vienas, kiekvienas dar pavasarį „nusipirkdavo“ tas obelis ir vyšnius, nuo kurių skins vaisius ir uogas. Šeiminkai irgi padėdavo, taip užsidirbdami vieną kitą litą. Kaimo žmonės labai džiaugėsi pirmąją Nepriklausomybę, nes valdžia labai rūpinosi žemdirbiais, vyko kooperacija.

Mama pasakojo, kad per adventą ir gavėnią šeima laikėsi pasninko. Iš žydų nupirkdavo *bačką* silkių, o jos būdavo labai skanios! (Apie skaniausias silkes aš esu girdėjusi jau ne iš vieno žmogaus, mano mama irgi pasakojo. O Tauragnuose pačias skaniausias silkes parduodavo žydas krautuvėj, kur dabar gyvena Bronius Jurgelėnas, A. Musteikio gatvėje.

Uršulė ir Jonas Ingauniai savo vestuvų dieną. 1940 m. liepos 21 d.

Pastaba autorės). Beveik nebūdavo girtų. *Prie Smetonos* krautuvėse visko buvo galima nusipirkti, žydai atveždavo kokių tik nori prekių. Žmonės buvo labai draugiški, padėdavo vieni kitiems.

1940 m. liepos 21 d. buvo lemtinga Lietuvai. Tą dieną vadinamasis *Liaudies seimas* Lietuvą paskelbė sovietine respublika. Uršulei Maniušytei tai buvo laiminga diena, nes ištekėjo už Jono Ingaunio (1903–1986). Jauna šeima persikėlė į namus Tauragnų kaime, kur Uršulė gyvena iki šiol, dabar jau prižiūrima dukters Bronės. Šiuose namuose jau gyveno jaunesnis Jono brolis Justinas su žmona ir dviem vaikais. Anksčiau broliai Ingauniai su tėvais gyveno miestelyje, namas stovėjo ten, kur dabar aštuonbutis (atrodo, kad tas, arčiau kultūros namų). Po gaisro naujus namus pasistatė toliau nuo miestelio. Abi brolių žmonos labai susidraugavo, kartu kepdavo duoną. Jaunoji Uršulė Ingaunienė į vyro namus atsivežė siuvimo mašiną „Zinger“, nemažą kraitį – pačios išsiaustas staltieses, lovatieses, o tėvas savo rankomis dukrai padarė važelį, komodą ir *bačkas* rauginimui, grūdams bei duonkubilį“.

B. Sliesoravičienė papasakojo Justino meilės istoriją: „Justinas kermošiu, gal Saldutiškyje ar kur kitur, jau neprisimena, pamatė labai gražią mergaitę, jai buvo tik 14 metų. Labai ji Justinui patiko, sulaukė, kol mergina taps pilnametė ir vedė“.

B. Sliesoravičienei labai svarbi jos giminės istorija, todėl daug ką iš mamos pasakojimų užsirašė: „Baigiantis karui grįžo sovietų valdžia, o nuo 1949 metų valdžia pradėjo kurti kolūkius. Nacionalizuotą inventorių suvežė į Ingaunių klotimą. Ūkininkams skaudžiausia buvo prarasti arklius. Kad žmonės kuo greičiau pamirštų savo turėtus, kolūkiai arklius tarpusavy mainė. Jonas Ingaunis labai džiaugėsi, kad jo kumele Kaštone rūpinsis doras žmogus Anupras Mackevičius. Kadangi namas buvo didelis, tai kolūkio kontorą įkūrė Ingaunių namuose. Tėvas buvo paskirtas apskaitininku. Kieme ir namuose visada būdavo pilna žmonių – tikrintojų, „mokytojų“, gąsdintojų. Namiškiai turėdavo glaustis viename kambaryje. Kolūkio laikus dar daug kas prisimena. Šeimos galėjo turėti 60 arų žemės, vieną karvę, todėl ir šieno žiemai turėdavo prisiruošti tik vienai karvei. Jei turės daugiau – valdžia atims. Gal bijojo, kad kolūkiečiai pažeidžia įstatymą – slapta laiko dar vieną karvę? O taip tikrai būdavo. Tėvai slėpdavo šieną ant namo *gonko* – juk niekas neįtars, kad šieno atsargos gali būti gyvenamajame name.

Šeimos neaplenkė ir skaudi lemtis – Uršulės tėvai ir jauniausia iš seserų buvo ištremti į Irkutsko kraštą, Vienai seseriai pavyko pabėgti (trėmimo metu jos nebuvo namuose, o vėliau ji nukeliavo pas tetą į Klaipėdą), Uršulė jau gyveno Tauragnuose, ištekėjusios buvo ir kitos dvi seserys. P. Maniušis išvažiuodamas į maišą įsidėjo ne vien maisto, bet ir įrankius – galvojo, kad duonai užsidirbs. Tremties vietoje buvo jau per senas, kad varytų į darbus taigoje, tai meistravo namuose. Labai greitai prasigyveno, nusipirko karvę. Dukra ištekėjo už tremtinio lietuvio, gimė sūnus, Maniušių anūkas. Mama ten ir mirė. Tėvas pats padarė didelį gražų kryžių,

tvorelę. Tas pats anūkas, gimęs tremtyje, prasidėjus Atgimimui parsivežė močiutės palaikus į Lietuvą. Važiavo kartu su savo sesute. Įdomu ir baisu tai, kad, kai jis su tėvais grįžo į Lietuvą ir kai čia gimė sesutė, brolis neleisdavo jos net tetai paimti, rusiškai šaukdavo: „Мама, бери Геню!“ Matyt, jautėsi nesaugus, saugojo ir gynė mažą sesutę net nuo artimų žmonių, niekuo nepasitikėjo“.

B. Sliesoravičienė pasakojo, kad jos mama nebuvo labai griežta, bet visi darbai buvo paskirstyti. Vaikai – Zenonas (1941–1975), Marija Genovaitė (g. 1942), Bronė (g. 1945) ir Valerija (g. 1946) – kiekvienas žinojo, kuriam indus ar grindis plauti, žolės kiaulėms parūpinti, malkų prinešti. Kai paskirti darbai jau būdavo padaryti, išleisdavo pas draugus, maudytis ar uogauti. Nors pinigų trūko, bet tėvai vaikus palepindavo *bonbonkėmis* (Bronei ypač skanios buvo kakavinės) ir meduoliais. Saldainių su popieriukais retai gaudavo.

Mama rūpinosi vaikais, namais, ūkiu, o tėtis dirbo kolūkyje, dar, kaip raštingas, buvo paskirtas parduotuvės revizoriumi. Aišku, jam teko ir svarbūs ūkio darbai – arimas, kūlimas, malkų ruošimas. Į malūną važiuodavo, apsipirkdavo parduotuvėje, į tėvų susirinkimus mokykloje eidavo taip pat jis. *Valdiškas* darbas turėjo savų pliusų – vaikai pirmieji savo bendraamžių tarpe gavo rankinius laikrodžius, turėjo gražesnių rūbų ar batų. Bet išlepinti jie nebuvo – paaukę už mamą dirbdavo kolūkyje, nes kiekvienas kolūkietis turėjo išdirbti nustatytą dienų skaičių.

Kas dabar labai svarbu Mamai? Savo namai, savo lova, savi žmonės. Kai namai buvo suremontuoti, pasikeitė jų išorė, ji net nelipdavo iš mašinos, klausdavo, kodėl ją atvežė į kultūros namus. Dukrai tvirtai pasakė: „Niekur aš nevažiuosiu iš savo namų, niekas manęs neišveš. Čia mano pasoginė lova, mano pagalviukas“. „Namai jai yra viskas“, – tą puikiai supranta dukra. Mama nepasikeitė – kokia buvo anksčiau, tokia ir liko – mėgstanti žmones, ant nieko nepykstanti, visų laukianti. Kartu ji yra ir namų šeimininkė, *karalienė*, dažnai pasako: „čia mano namai“.

U. Ingaunienė išsaugojo pavydėtiną sveikatą. Kartą ją nuvežė į ambulatoriją, daktaro nebuvo, priėmė Aldona Driukienė. Apžiūrėjo, pamatavo spaudimą ir nusistebėjo, kad Ingaunienė jokių ligų neturi. „Kaip neturiu? – paprieštaravo močiutė. – O alergija?“ Aišku, pavasarinė alergija buvo stipri, bet tai ir buvo vienintelis negalavimas. Labai nori padėti dukrai darbuose, bet jėgų jau mažai. Vis klausia: „Ką aš tau galiu padėti?“ Net ir malkų siūlosi eiti atnešti.

Uršulė ir Jonas Ingauniai, tarp jų sūnus Zenonas, dukros iš kairės Bronė, Valė, Marija. 1949 m.

Tada dukra paaiškina, kad šalta, vėjas stiprus, taip ir *nukalba*. Viską, kas dabar vyksta, U. Ingaunienė priima natūraliai, prisimena mirusį savo tėvelį, sūnų (Bronės brolių). Buvo juokinga istorija, kai Bronei paskambinusi jos draugė, paklausė, kaip mama jaučiasi. Bronė perdavė telefoną savo mamai, kad pati pasakytų. Ta draugė pradėjo dejuoti, kad jai jau 85-eri, kaip viskas blogai... O mama ją subarė, kad tuoj sulauks 100 metų ir dėl nieko nedejuoja ir *nesinervuoja*.

O pabaigoje linksma istorija, kuria ir norėčiau pabaigti pasakojimą. Buvo Tauragnuose invalidų draugijos narės parodos atidarymas, dalyvavo kolektyvas „Bočiai“. U. Ingaunienei jau buvo per 90 metų. Vienas iš „Bočių“ išsiaiškino, kas ta močiutė ir išvedė pašokti. Sukosi jie smagiai, tas žmogus pasakė, kad jam, pažiūrėjus į šią smagiai šokyje besisukančią moterį, visai nebaisu sulaukti 90-ties. Dar įdomiau buvo, kai Bronė su mama parvažiavo namo. Mama ir sako (ir tą dar dažnai kitiems girdint kartodavo), kad niekas nešokdino nei Bronės, nei Laimutės (kaimynės Jauniškienės), o ją tai pašokdino!

Tarp artimųjų

Danguolė Trimonienė

Dagos šventė – senieji papročiai ir šiuolaikinė technika

Į Dagos šventę paskutinė rugsėjo diena sutraukė gausų būrį tauragniškių. Miestelio centre didelio dėmesio sulaukė iš įvairių rudens gėrybių sukurtos skulptūros, prie kurių fotografavosi ne tik vietiniai, bet ir pro šalį pravažiuojantys. Klykių bendruomenė pakvietė į linksmąjį daržą, kurį saugojo bobutė ir diedukas su šautuvu. Žavėjo Piliakalnio seniūnaitijos, seserų Ingos ir Janės Šinkūnių, marčios ir anytos Kristinos ir Alfonijos Levčenkienių, Aldonos Budreikienės ir Oksanos Neliubšienės, Ramunės Palskienės, Regina Mačienės, Aldonos Kirčienės kartu su Nijole Udraite, jos su dukra Irma bei Laura ir Donatu Liubinais sukurtos išradingos skulptūros. Kultūros namų darbuotojos taip pat neatsilikome – pastatėme net dviejų metrų „obuolinių“ dėdę Derlių.

Kultūros namų kieme buvo galima susipažinti su šiuolaikine technika, kurią pristatė seniūnijos ūkininkai: Modestas Gimžauskas, Vismantas Pošiūnas, Eimantas Rapnikas. Šis reginys sutraukė nemažą būrį vyrų, kuriems buvo ypatingai smalsu ne tik pasižiūrėti, bet ir į kabiną įlipti, panagrinėti, kuo gi ši technika skiriasi nuo tos, senosios, prie kurios įpratę nuo jaunystės.

Vėliau, prisiminus senuosius papročius, už derlių padėkota dievams. Skambėjo senovinė malda, kurios žodžiais būdavo kreipiamasi į dievą Žemininką. Kulminacija – ožio aukojimas. Gaila buvo tokį gražuolį, kurį sukūrė Janė Šinkūnienė, deginti, bet ką padarysi – už derlių dievai reikalauja aukos. Tad prisiminti dar Jono Basanavičiaus užrašyti žodžiai, kuriais buvo kreipiamasi į oželį, prieš jį paaukojant dievams:

Tu, oželi, juodbarzdėli,
Auk, auk, auk,
Tavęs mūsų dievuks
Lauk, lauk, lauk.
Po rugsėjo prieš žiemelę
Vesma tave, juodbarzdėli
Va ant to kalnelio
O Ruginis su Žvaginiu
Tave, mūsų oželėli,
Dievų garbei brauks.

Reginyje dalyvavo du svarbūs personažai – Ruginis (seniūnas Alvydas Danauskas) ir Žemyna (kultūros namų režisierė Loreta Juškėnienė). Ruginiui buvo patikėta uždegti šiaudinį ožį, o Žemynai paimti ugnies, kuri po rudens lygiadienio uždegama ir sugrįžta į namus, kad šildytų iki pat pavasario lygiadienio. Susirinkusieji susikabino už rankų ir moterų ansamblui dainuojant senovinę

liaudies dainą ėjo ratu, simbolizuojančiu amžiną gamtos ratą. Kai iš oželio liko tik liepsnojantis ugnies kamuolys, paskui Ruginį ir Žemyną visi suėjo į salę.

Čia į susirinkusius kreipėsi Ruginis ir Žemyna, dainavo moterų ansamblis, apdovanoti ūkininkai bei visi, kūrę skulptūras iš rudens gėrybių. Pasveikinti Mykolas ir Mikas Šinkūnai (senelis ir anūkas), nes šventė sutapo su Mykolinėmis. Koncertavo Anykščių kultūros centro kapela „Grieža“, vadovaujama Kęstučio Grigaliūno. Šventės pabaigoje visi vaišinosi bulviniu plokštainiu iš naujojo bulvių derliaus. Už jį dėkojame Vitai Šlepikienei. Buvo skanu! O plokštainio užvalgę, alkį numalšinę galėjome susipažinti su daržovių horoskopais pagal dr. Eugeniją Šimkūnaitę. Vaizdingus aprašymus parengė muziejininkė Gražina Grašienė. Taigi sužinojome, kurie esame krienai, kurie burokai ar griežčiai... ir kokiomis savybėmis pasižymime.

Organizuojant renginį vienaip ar kitaip pagelbėjo nemažai žmonių, todėl kad ir pirmą kartą organizuota Dagos šventė, manau, tikrai pavyko. Ačiū visiems.

Tauragnų krašto bendruomenės projektą „Atgaivinkime senuosius papročius“ remia Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Klykių bendruomenės „Linksmasis daržas“

Oželis tuoj bus paaukotas

Darželinukai prie dar „gyvo“ oželio, ant kurio buvo smagu ir pajodinėti

Sveikina Ruginis ir Žemyna

O čia iš ožio – tik ugnies kamuolys

Išbandoma technika

Danguolei, kuri šventės dalyvius nudžiugino saldžiais prizais – šakočiais.

Sportiška diena mokykloje
(informacija Aldonos Tartilienės)

Spalio 4 dieną mokyklėlėje vyko sporto šventė, kurioje dalyvavo mokiniai, jų mamos, tėčiai ir močiutės. Apie šešis kilometrus margais rudeniniais takais nuvažiavę dviračiais, sporto salėje pažaidėme kvadrata, lenktyniavome estafetėse. O vėliau gerdami arbatą džiaugėmės dar viena sveikiau, turiningiau praleista diena. Ačiū visiems dalyvavusiems ir Tauragnų bendruomenės pirmininkei

Tešiamė rubriką „Iš pageltusių spaudos puslapių“

(„Lenino keliu“, 1968 m., parinko Danguolė Trimonienė)

Persilaužimas (vasario 24 d.)

Pirmieji žingsniai

Antanas Mikulėnas greitai susigaudė, nuo ko pradėti naujajame kolūkyje. Žinia, Tauragnų krašte stebuklą nepadarysi, apie keptus balandžius nėra ko galvoti, tačiau pasitvarkyti galima, – taip galvojo Sėlos kolūkio pirmininkas, todėl ir ataskaitinis valdybos pirmininko pranešimas – buvo žvilgsnis į ateitį, perspektyvą, naujų rezervų ieškojimą.

– Kibsime į statybas, – tada pasakė A. Mikulėnas, – pasistatysime keletą klojimų, neturime sandėlio. Dabar grūdus pilstome kaip į pirštines.

Salėje sujudo kaip bičių avilyje. Kiti kampuose pradėjo kvatotis.

– Kelių neturime. Reikės nutiesti, nors brigadą su brigada sujungsime, – kalbėjo pirmininkas.

– Gražios tamstelės pasakėlės. Žinome mes jas. Mintinai mokame, – tarė vienas.

– Bene keturioliktas būsi?! Visi tą patį kalbėjo, – pritarė antras.

– Ateitis parodys, draugai, – baigė pirmininkas.

Nuo minėto Sėlos ataskaitinio susirinkimo praėjo dveji metai.

Žemė – duonos motina.

Tauragniškiai dažnai kartoja, kad jų apylinkėse auga akmenys, vienus nurinkus, kiti iš po žemių išlenda. Anksčiau dar pusė bėdos: žmogus su dalge apsukdavo aplink akmenį, išsisukdavo ir su plūgu. Traktoriumi aplink kiekvieną akmenį neapvažiuosi. Reikėjo ką nors daryti. Pirmiausia, dirvų kultūrtechnikams darbams buvo suorganizuota brigada. Na, ir pasidarbavo vyrai. Kaip vainikai apjuosė dirvas į pakraščius išstampyti akmenys. Šiandien apie 80 procentų Sėlos kolūkio dirvų yra apvalyta nuo akmenų.

Už žemdirbių triušą žemelė atsimokėjo, dosnesnė pasidarė. Pasibaigus kūlimui, kontoroje paskaičiavo: viso surinkta 470 t grūdų. Tiek dar niekada Sėloje nebuvo prikulta. O prieš dvejus metus – apie 100 tonų tesvajodavo.

Į ūkį atlingavo kombainas, po to antras. Į juos kolūkiečiai žiūrėjo su nuostaba, kiti, numoję ranka, nueidavo tolyn. Įtikinėjo kolūkio pirmininkas, jam padėjo geriausias kombainininkas A. Leleiva:

– Padarysim... patys pamatysite, – ir kombainą nuvairavo į dirvą.

Sušnarėjo javai.

Žmonės įtikėjo.

Naujų žmonių į kolūkį neatvyko. Tos pačios rankos dirbo anksčiau, tos pačios ir dabar augina duona kvepiančius javus, prižiūri gyvulius. Tad kodėl gi skirtingi rezultatai, kodėl gi įvyko persilaužimas? Svarbiausia tai, kad patys žrmdirbiai, pradžioje netikėdami, jog čia kas nors pasikeis, tikrumoje dėjo pamatus ekonominiam kilimui. Protingas darbo paskirstymas, išvalgumas į rytdieną pamažu žmogų įtikino.

Pajėgi statybininkų brigada per trumpą laiką pastatė 4 klojimus, garažą, baigiama parduotuvė. Brigadas sujungė geri keliai, nebėra tų akivarų, kuriais daug metų buvo klampota. Žmogus eina jais ir mąsto: „Vis dėlto ne pasakėlių būta“.

Arba. Gyvulininkystės fermos silpnos, karvės paskutinius dantis baigė sutrinti. Iš tokių pieno po pypkę tegausi. Pasitarė visi bendrai. Reikia bandą gerinti. Trūkumai jau ir kitiems tapo skaudama vieta. Praėjusiais metais Sėlos kolūkio valdyba pasiekė net Latviją, ten nupirko gerų veislinių telyčaičių, gavo jų ir Užpalių kolūkyje, ir Lukno tarybiniame ūkyje.

Pesilaužimo kelyje dar tebesama ir povandeninių akmenų. Tai nenuostabu. Stebuklingos lazdelės mostelėjimu nieko nepadarysi.

Praėjo nedaug laiko. Tik dveji metai. Pasikeitė kolūkis, bet, svarbiausia, čia dirba kitas žmogus.

Pirmininko pranešimas buvo gilus ir analizuojantis, nagrinėjantis pasikeitimus ir rytdienos darbus. Kolūkiečiai susikaupe žvelgia į ateitį. Ir žodžių jau nebegirdėti:

– Tamsta pasakėles pasakoji.

Jos pamažu virsta tikrove.

R. Katinas

Idomi polemika apie Tauragnus (kovo 28 d.)

1905 metų pirmojo lietuviško buržuazinio „Lietuvos žinių“ dienraščio skiltyse vyko polemika apie Tauragnų gyvenimą. Proga tai polemikai davė to laikraščio 1905 metų kovo mėn. 4 dienos numeryje įdėta tauragniškės Gegutės korespondencija. Autorė rašė, kad esą Tauragnų žmonės labai tamsūs, mažai kas iš jų temokąs skaityti ir rašyti, dideli ir maži geria degtinę, mažai kas teskaito laikraščius, už kyšius ir papirkimus išsirenka netikusius valsčiaus tarnautojus, prastai veda savo ūkius. Mergaitės neaudžiančios naminių drabužių ir nedainuojančios lietuviškų dainų, dėvinčios daugiausia tik pirktiniais drabužiais, apleidusios gėlių darželius ir kt. Į šią Gegutės korespondenciją balandžio mėn. 4 d. atsakė tauragnietė savo korespondencijoje „Kam tie prasimanymai?“ Čia tvirtinama, jog netiesa, kad

tauragniečiai esą tamsūs ir neskaito lietuviškų laikraščių. 1904 metais daug žmonių nukentėjo dėl spaudos platinimo; girtavimas nesąs paplitęs daugiau kaip kitur; ne visi valstiečių išrinkti tarnautojai blogi. Ne taip jau blogai ūkininkaujama, mergaitės moka gražiai austi naminius audinius. Jų darbo audinių buvo pareikalauta net į Baltarusiją. Jos nesigėdinančios dėvėti naminius drabužiais. Niekas nesąs pamiršęs savo gimtosios kalbos, lietuviškų dainų ir mergaičių darželiuose pilna gėlių: rūtų, lelijų, rožių.

Kažkoks Ž-is minėtojo laikraščio 1905 metų liepos mėn. 8 d. numeryje išspausdino gana ilgą savo korespondenciją iš Tauragnų. Jis rašo, kad žmonės čia gyvena neturtingai, prekyba kitataučių rankose, ūkiai smulkūs, dalijami vaikams po tėvų mirties. Per vienerius metus po 400-500 žmonių išbėgę iš kaimo į miestus. Nemažai išvažiuoja ir į Ameriką. Net tokiuose kaimuose, kaip Juknėnai, Kubiliai, Untilgė ir Sėla nebesigirdi lietuviškų dainų.

Tų pačių metų rugpjūčio mėn. 26 d. „Vilniaus žinių“ numeryje Žvairys rašo, kad laikraščių skaitytojų skaičius sumažėjęs, ir ragina tauragniečius liautis gerti degtinę ir kibti į laikraščių ir knygų skaitymą. Pagaliau to paties laikraščio 1905 metų rugsėjo mėn. 16 dienos numeryje dar kartą rašoma apie Tauragnų reikalus. Čia paneigiamas Žvairio tvirtinimas, kad tauragniečiai mažai skaitą laikraščius ir labai įsimylėję degtinę.

Šita Tauragnų polemika labai svarbi 1905 metų tauragniečių gyvenimui pažinti. Ji aiškiai rodo, kad tada Tauragnuose vyko gyvos diskusijos kultūros, švietimo ir ūkinio progreso klausimais.

A. Nezabitauskas

Šiaulių „Aušros“ muziejaus darbuotojas

----- Jei varles girdys (balandžio 6 d.)

Aną dieną Sirvydžių kolūkyje įvyko neįprastas susirinkimas. Pasitarti susirinko bulvė, burokas ir kukurūzas.

– Blogai, – tarė burokas. – Nieko gero tikėtis negalime. Sruotos iš tvartų į balas išbėga. O kas mums beliks?

– Varles girdyt sumanė, – pasakė bulvė.

– O dar, sako, mes – pašarų pagrindas!
– supyko kukurūzas.

Pasitarimo pabaigoje buvo priimtas nutarimas: „Jei ir toliau sruotomis varles girdys, išeisime iš kolūkio“.

D. Kilbauskaitė

(balandžio 8 d.)

Sirvydžių kolūkio žemdirbys **Jonas Andriusevičius** anksčiau dirbo laukininkystėje. Dabar jis brigadininkas – vadovauja II laukininkys-

tės brigadai.

H. Adamkevičiaus nuotraukoje – J. Andriusevičius suveda darbo dienos rezultatus.

----- Miško pasakos (ištrauka; rugsėjo 14 d.)

Vaikščiudama po Daunorių girininkiją netrukus atsidūriau puikiai įrengtame miško kampelyje, vadinamoje Senatiltėje. Prie pat kelių kryžkelės, netoli sruvenančio upelio, puikavosi iš medžio pagamintų baravykų šeimyna: viduryje stovėjo vienas didelis, išdidžiai iškėlęs galvą, o šalia – penki mažesni rudagalviai baravykėliai. Ši pasakiško grožio vietovė vasaros metu užbūrė nemaža turistų, ne vienas jų įamžino ją savo fotoobjektyve. Eidama toliau radau gražiai sutvarkytas rūkymo aikšteles, Vyžių ir Vaišnoriškių autobusų stoteles, papuoštas vinkliomis medžių šakomis, primenančias laukinių žvėrių figūras.

Besigrožėdama šiais papuošalais, sugalvojau aplankyti ir patį jų autorių – Daunorių girininkijos priešgaisrinį sargą Antaną Šinkūną. O štai ir sodyba: geltonas namas, priglundęs žaliajame miško fone, nepaprasta švara, tvarka, jautumas. Nė nepajutau, kaip užsimezgė nuoširdus pokalbis tarp šeimnininko ir manęs. Jau eilę metų Antanas dirba kuklų, bet labai atsakingą ir reikalingą sargo darbą. Juk tik nuo jo budrumo ir pastabumo priklauso mūsų žaliųjų miškų apsauga nuo gaisrų. O būna visko. Štai užpraeitą vasarą vieną naktį A. Šinkūnui pranešė, jog į vieną biržę įsimetė ugnis. Nors naktis viliojo poilsui, Antanas, pasikvietęs į talką savo sūnų Mykolą, sėdo ant motociklo ir skubiai nuvyko į nurodytą vietą. Budrumo dėka gaisro židinis buvo likviduotas.

... Saulė jau leidosi į vakarus, o mes vis šnekučiavomės su tuo nepailstančiu, nors jau ir baigiančiu septintąją dešimtį žmogumi. Kalbėjomės apie mišką, apie Antano aistrą –

bites, apie Vietnamą, artėjantį rudenį ir dar daugelį kitų klausimų. Ir niekaip nesinori paduoti senukui ranką ir pasakyti: „Viso gero!“.

O vis dėlto reikia ir aš sakau: „Iki pasimatymo“.

A. Telksnytė

A. Šinkūnas prie savo „baravyko“

J. Gimžauskas

TAURAGNAI (gruodžio 14 d.)

Prie veidrodinių ežerėlių,
Tarp baltmarškinių beržynėlių
Mūs Tauragnai žavingi, gražūs,
Į paukštį skrendantį panašūs.

O plunksnos – tai gėlių plaštakės
Ir žvainos ežerėlių akys.
Gražioj gamtoj ir žmonės gražūs –
Širdy kiekvienas dainą nešas.

AKTUALU

(informacija iš www.tauragnai.eu)

Informuojame, kad nuo šių metų **lapkričio 1 dienos** keičiasi Utenos rajono seniūnijų **GELTONŲ** pakuotės (plastikas, metalas, popierius) konteinerių aptarnavimo grafikas. Tauragnų seniūnijoje konteineriai bus išvežami **kiekvieno mėnesio 24 d.** Sutapus numatytai datai su šventine diena ar sekmadieniu, pakuotės atliekos bus vežamos kitą darbo dieną.

Lapkričio 22 (antradienį) Tauragnų sen. bus surenkamos buityje susidarancios pavojingos (galvaniniai elementai, liuminescencinės lempos, akumulatoriai, panaudoti tepalai ir kt.), didelių gabaritų (baldai, buitinė technika ir kt.) bei pakuotės atliekos. **Gyventojus, turinčius tokių atliekų, prašome registruotis seniūnijoje (tel. (8 389) 32 371).** Atliekas reikia atnešti prie gatvės, jos turi būti nesumaišytos su komunalinėmis atliekomis.

Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai

Nuo 2016 m. rugsėjo 30 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai. Svarbu tai, kad darbingo amžiaus darbingiems, bet nedirbantiems (taip pat savarankiškai nedirbantiems) asmenims socialinės pašalpos dydis nemažinamas, kai socialinės pašalpos teikimo laikotarpiu Lietuvos teritorinė darbo birža ar kita valstybės valstybinė įdarbinimo tarnyba nepateikė pasiūlymo dirbti arba dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse ir asmuo dalyvauja savivaldybės administracijos organizuojamoje visuomenei naudingoje veikloje.

Nuo spalio mėnesio 10 d. seniūnijoje priimami prašymai dėl kompensacijos kietajam kurui gauti

Kartu su prašymu reikia pateikti šiuos dokumentus:

1. Asmens dokumentus (visų šeimos narių) bei vaikų gimimo liudijimus.
2. Pažymas apie šeimos sudėtį dėl kietojo kuro kompensacijos (išduodama seniūnijoje).
3. Namų inventorizacinę bylą.
4. Pažymas apie pajamas (visų darbo pajamas gaunančių šeimos narių už 3 paskutinius mėnesius).
5. Pažymas iš mokymosi įstaigų, kai šeimoje yra vyresnių nei 16 metų besimokančių vaikų.
6. Kitus reikalingus dokumentus pagal situaciją. Kompensacija kietajam kurui skaičiuojama kiekvienam besikreipiančiajam individualiai, atsižvelgiant į pajamas, šeimos sudėtį, nekilnojamą turtą (turimą mišką, žemę), namo naudingą šildomą plotą, statybos metus ir t. t.

Prasideda padangų keitimo metas. Naudotos padangos – tai atlieka, galinti ilgam užteršti mūsų aplinką, nes ji suyra tik per kelis šimtus metų. Nors piliečių sąmoningumas kasmet vis auga, tačiau neretai pasitaiko atveju, kai automobilių „batai“ nugula atokiuose miškeliuose, pakelėse ar kitose vietose.

Informacija gyventojams

(iš www.udiena.lt)

Kaip informuoja Utenos regiono aplinkos apsaugos departamentas, prieš keičiant padangas, gyventojai turėtų žinoti, kad netinkamas naudojimui padangas turi perduoti atliekų tvarkytojams. Nemokamai gyventojas gali priduoti iki

penkių padangų į UAB „Utenos atliekų tvarkymo centras“ surinkimo aikšteles.

Uteniškiai padangas gali pristatyti ir į UAB „Utenos komunalininkas“ didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę, esančią Utenoje. Rajonų seniūnijose komunalinių atliekų operatoriai patys surenka didelių gabaritų atliekas.

Kitas būdas atsikratyti senų padangų – jas atiduoti padangų pardavėjams. Visi šie pardavėjai, tarp jų ir prekybos centrai, privalo iš vartotojo nemokamai priimti padangų atliekas, jeigu jos skirtos to paties tipo transporto priemonei ir jeigu jų atiduodama tiek, kiek perkama.

Keičiant padangas automobilių remonto įmonėse, senosios priimamos nemokamai.

Renginiai Tauragnų kultūros namuose lapkričio mėnesį

Lapkričio 11 d. 18 val. Renginys, skirtas Bendruomenių metams. Ataskaitinis bendruomenės narių susirinkimas. Filmuko „Atgaivinkime senuosius papročius“ peržiūra. Kapelos iš Molėtų koncertas.

Lapkričio 18 d. 18 val. Paskaita „Didieji plėšrieji paukščiai mūsų krašte“. Paukščių fotografijų paroda.

Lapkričio 25 d. 18 val. Meno mylėtojų šventė. „Moko“ teatro spektaklis A. Tulio „Paskutinis pasimatymas“. Režisierė Loreta Juškėnienė.

Vėlinėms artėjant

Ligita Balčiūnienė

Su Tavimi

Ne pirmą kartą čia ateisiu,
Pabūt šalia su Tavimi,
Maldos tyloj vėl užsiskleisiu
Ir ašaras nuprausiu lietumi.

Sustirusiom aš rankom žvakę vėl uždegsiu,
O tavo akys jos liepsnoj atgis,
Nors keletos minučių ir neteksiu,
Tačiau pažadinsiu Tave nors mintimis.

Kada kartu – širdis iš džiaugsmo verkia,
O sielos gilymoj vien ramuma,
Rudens žiedai tau savo galvas lenkia,
Lenkiu ir aš, nes tu dalis mana.

Ne pirmą kartą čia ateisiu,
Pabūt šalia su Tavimi.

Rėjus Bredberis (iš knygos „Pienių vynas“)

Ir pagaliau ateina diena, kai visur aplink išgirsti krintant nuo medžių obuolius. Iš pradžių vienas pupteli čia, kitas – ten, po to nukrinta trys, keturi, devyni, dvidešimt, o paskui pasipila obuolių lietus ir, nelyginant arklio kanopos, smenga į minkštą, tamsėjančią žolę. O tu, paskutinis obuoly, esi dar ant medžio ir lauki, kol vėjas palengva nurėkš tave, įsikibusį į dangų, ir svies žemėn... Bematant, nepasiekęs net žemės, tu užmirši ir medį, ir kitus obuolius, ir vasarą, ir žalią žolę apačioje. Tu pasinersi į tamsą...

Atlaikyti Vėlines (iš interneto)

Tai šventė, kuri yra svarbi mums, bet joje ne mes esame aktyvioji pusė. Mes turime atlaikyti Vėlines, o tai yra nelengva. Juk iš tikrųjų Vėlinės yra didžiulė atodanga, mirusiųjų tėvų ir protėvių atėjimas link mūsų. Prasiveria amžinybės vartai ir pro juos darsyk pamatome, patiriame didžiulės meilės srautą, prieš kurį turime išstovėti, išbūti, degiodami žvakutes ar užsiiminėdami kapų puošyba – iš esmės beprasmiškais dalykais, bet jie savo smulkmeniškumu mums leidžia atsilaikyti prieš graudų ir beprotiškai stiprų pojūtį – Jie mus tebemyli, tokius, kokie mes esame, kiekvieną sunkesnę savo gyvenimo akimirką patiriame mirusiųjų pagalbą, paramą, jie yra, ir jų buvimas realus, kaip ir gyvųjų dalyvavimas. Gyvųjų ir mirusiųjų bendrijos sudaro tarsi galingą vienybę. Vieni čia, kiti ten. Bet siejami meilės ir abipusių gestų.

Pasak tautosakos, vėlėms čionai atėjus judėti padeda vėjas, dėl to kiekvienos Vėlinės yra vėjuotos. Gamta šiomis dienomis jungiasi prie mūsų, siūsdama savo linkėjimus vėlėms, siūsdama vėją.

ATA Seniūnijoje

Rugsėjo mėn. mirė

BRONILAVA BIKUVIENĖ, 78 metų, Šimkūnų k.

GEDIMINAS BUIVIDYS, 43 metų, Tauragnai

ONA ŠINKŪNIENĖ, 81 metų, Šimkūnų k.

Spalio mėn. mirė

ADELAIDA STUNDŽIENĖ, 89 metų, Daunorių k.

MYKOLAS BIKUS, 94 metų, Tauragnai

ALGIS LAZAUSKAS, 56 metų, Vyžių k.

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno, Aldonos Tartilienės, Danguolės Trimonienės, Žymanto Trimonio, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Trimonienė

Spausdino Utenos spaustuvė